

Б АГАТА і щедра на творчі таланти наша Тернопільщина. Вона дала нам і світові чимало видатних учених, письменників, композиторів, художників, артистів та інших діячів української культури. Тут народилися і розпочали свою творчу працю також відомий письменник Богдан Лепкий та видатний етнограф і фольклорист Володимир Гнатюк.

Ці дві постаті настільки відомі в культурному світі, що нема потреби подавати ширші відомості про їх життєвий і творчий шлях.

Протягом майже сорока років між Богданом Лепким і Володимиром Гнатюком тривали дружні та творчі зв'язки, про які свідчить їх листування, яке зберігається в різних архівних сховищах України і за її межами.

Чимало листів Богдана Лепкого до різних адресатів, у тому числі до Володимира Гнатюка, зберігається у відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН УРСР. Серед них 221 лист [1899—1926] до Олександра Барвінського, 10 листів [1905—1932] до Богдана Барвінського, 8 листів [1910—1931] до Романа Барвінського, 2 листи [1906, 1908] до Богдана і Василя Барвінських, 10 листів [1896—1926] до Василя Щурата, 1 лист [1932] до редактора журналу «Дажбог» Євгена Пеленського, а також 9 листів [1898—1920-і рр.] до Володимира Гнатюка, які й пропонуємо нашим читачам як їх першопублікацію.

Пропоновані листи будуть ще одним штрихом до творчої біографії Богдана Лепкого. Адже протягом багатьох десятиріч поза увагою наукової громадськості залишалася велика кількість архівних матеріалів, що стосувалися видатних діячів української культури.

Подані нижче листи — автографи, писані на папері різного формату. Лише лист № 5 писаний на поштовій листівці з зображенням Богдана Хмельницького і адресований В. Гнатюкові до м. Закопаного, де він у той час перебував на лікуванні.

При публікації тексти листів подаємо за правописом автора. Лише в окремих випадках є редакторські втручання при вживанні великих і малих літер та розділових знаків.

м. Львів.

Петро БАБ'ЯК.

ЛИСТИ БОГДАНА ЛЕПКОГО ДО ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

№ 1

Бережани, дня 2 XII.1898.

Високоповажаний Добродію!

Потребую до своєї праці деяких книжок. Писав я по них по всім усядам та якось ніхто не спішиться прислати. Тому, хоть мало знайомий, одважуся звернутися до Вас з прошенем, щобсь-те були ласкаві помочи мені в тому ділі. Книжки в протягу одного місяця зверну та подякую сердечно.

Ось вони:

Украинская старина, 1888.

Скорбычевский: «История русской литературы» (1848—1890)».

Галаховъ: dto*).

Горленко: «Южнорусские очерки».

Морозовъ: «История русского театра». Спб. 1888.

Галаховъ есть в бібліотеці академічної громади, Горленко в Товаристві Шевченка, а Морозовъ може у дра Франка або у проф. Грушевського. Тамті не знаю де, але напевно, десь будуть, як не ту, то там. Єще раз простіть, але їй Богу буде Вам не лишень дяка від мене, але і велике простибіг, що помоглисте бідному заточникови в Богом забуті Бережани, де вся наука та література кінчиться на «Ділі» і «Вістнику» та кількох романах.

Богдан Лепкий.

Кланяюсь Вам і здоровлю сердечно.

(ЛНБ АН УРСР, від. рук., ф. 34, спр. 334, арк. 1. Автограф).

№ 2

Бережани, дня 6/V. 1899.

ВПоважаний Добродію!

Ще як д. Маковей був редактором Віст (ника), я післав на його руки два невеличкі оповідання «Стріча» і «Закутник», два, чи три перекладені стишки і стільки оригінальних. Він казав, що буде друкувати, що навіть дещо вже приладив до друку. Тим часом кілька книжок Вістника вийшло, а з мого матеріалу не поміщено нічо. Тому прошу Вас дуже, щоб зволили донести мені, що сталося, — чи будете друкувати, чи ні — а коли ні, так щоб були ласкаві відслати на мою адресу і на мій кошт. Не морочив би я Вас отсим листом, як би не те, що після висилки моєї «Стрічи» та «Закутника» поміщена «Зустріч» та «Св. Миколу» — твори сюжетами, а коли не сюжетами, так тлом досить подібні. Помимо повної незалежності поміж ними а моїми я тут трачу о стільки, що читачі Вістника можуть посудити мене зовсім неслухно о наслідвання — щось подібного — скаже не оден я вже читав; ту стріча, а там зустріч, ту закутник, а там здекутник. І готова провина.

Сподіваюсь, що зволите полагодити мені ту справу.

Здоровлю Вас сердечно.
З поважанням

Богдан Лепкий.

Матеріали парнографічні збираю і пішлоу Вам згодом.

(ЛНБ АН УРСР, від. рук., ф. 34, спр. 334, арк. 3. Автограф).

№ 3

Краків, дня 4/11.1900.

ВПоважаний Добродію!

За книжки дякую і прошу не гнівись, що не віддав на час. Мабуть і самим доводиться нераз передержати книжку понад термін. Часом здається чоловікови, що напевно покінчить працю, аж ту щось зайде і знов треба відложити. Так будьте ж вибачливі.

В карті не згадує нічо, чи придатні Вам мої стихи — чи будете їх містити і коли?

Що нового чувати на нашім літературнім та науковім поли?

Видавництва множаться страшенно. Нові самі прибувають, дальше не годен буде всього прочитати, а купити тим більше.

Рад би я вибратися трохи до Львова та пороздивитися в тім всім. Навіть модерністів маємо. Чи вважали як Сроковський безмілосердно знищив в рефераті Лесю і Кобилянську, а як високо підняв Кобринську і молсодого (?) Ковалева??

* До того ж, в тій самій справі (лат).

Не розумію, як можна так поверховно і з таким чистим сумлінням критикувати.

Як там «Молода Україна»? Навіть її до Кракова не прислали. А прецінь ту люди читають і передплачують усякі часописи. В читальні тутешній розбудився навіть досить оживлений рух. Я держу відчити про нашу літературу для тих, що єї не знають, а таких ту багато і стремлять до того, щоби в тутешній читальні віяло народним духом. Так воно тепер і єсть. Виділ вийшов народовецько поступовий і капання майже вступилася. А два роки тому з тої самої читальні усе, що було писане фонетикою викидалося за вікна.

Жаль, що на жите творческе так мало часу маю. Тридцять годин всілякої роботи то не що-будь. А до того читаю і чуюся. Руських книжок ту страшенно мало. В університетській бібліотеці майже нічого нема.

Як тепер «Вістник». Чи багато маєте матеріялів? Чому Маковей нічого не пише? Де він тепер? В «Буковині» читаю, що єго вибрали до віділу у котрімсь черновецьким товаристві і з того догадуєся, що він в Чернівцях.

Як буде у Вас трохи лишнього часу, то напишіть пару стрічок.

Здоровлю Вас сердечно.

Богдан Лепкий.

Поздоровте від мене д-б Петрушевича.

P. S. Мушу пожалуватись на спілку.

Два рази писав по книжки (Ковалів, Франко, Кобилянська, Кобринська по 2 примірники усіх їх післати в оправі) і навіть не відповіли. Хочу трохи поміж тутешніх Русинів пустити, щоби не пропадали у тьмі «невіжества».

Рахунок вирівняю найдальше і цвітіння.

Нових видань т. є, по оповіданнях Понтопідана також не маю.

(ЛНБ АН УРСР, від. рук., ф. 34, спр. 334, арк. 4-5. Автограф).

Краків, 25.III.1904.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Посилаю збірку оповідань для Видавничої Спілки. Складається вона:

1) з оповідань, що були друковані в збірці «З села» — тепер зовсім вичерпаній.

2) з новель «Жертва» і «Гостина», друкованих у фейлетонах Руслана.

3) з довшого оповідання п. з. «В глухій куті», яке не увійшло доси до жадної збірки та

4) з трьох нових, ще не друкованих, а то: «Перша зірка», «Матвій Цешун» і «Мій товариш».

Наголовок можна дати або «Перша зірка» та другі оповідання, або: «Образки з села» (Малюнки з села).

Будьте ласкаві вибрати.

Коли б оповідання п. з. «Мій товариш» було не гарно написане або не зовсім виразно, то прошу його відіслати, а я ще раз перепису.

Думаю, що того материялу стане на 10 аркушів друку, а як покажеться в складанню, що за мало, то я викінчу єще одну новелу та надішлю Вам.

Пропанось та знаки перепинання лишаю Вам до Вашої розпорядимости. Не знаю, чи Спілка прийняла нові зміни, заведені щойно перед кількома місяцями Радою Шкільною і тому я не писав по давньому. Скрипт мабуть доволі четкий.

А тепер услівя. Годжуся на те, що Ви мені в останньому листі писали т. є. 6 злр. від передруку, 10 злр. від недрукованих і 50 примірників (коли можливо, то в оправі) лиш одна велика просьба. Будьте ласкаві пришліть мені 40 злр. тепер, бо дуже потрібую. Решта може лишитися в Спілці, може там є який довг, а як ні, то на уділ. Дуже Вас о то прошу.

В найближші будучности рад би я ви-

дати вибір своїх віршів, з додатком деяких нових. Гадаю, що вийшла би гарна книжка, лиш хотів би я гарного видання. Чи «Спілка» могла б його взяти?..

Чи дістали Ви «Swiat stow [ian'ski]»? Gebethner дістав припоручення вислати його Тов(ариству) ім. Шевч(енка). Може схочете обмінюватися Вістником? В останньому числі є стаття про наші нові інституції, між ними і про Видавничу Спілку, є дещо бібліографії, в хроніці про донесення заборони Сьвятого письма і т. д. Як вийшов Стефаник, то кажіть мені вислати, а я зараз в найблишому числі дам рецензію. Мій нарис про Стефаника, друкований доси по українськи, по польськи, по чеськи, по хорватськи, по німецьки, перекладається тепер в Петербурзі на московське... Даруйте, що пишу недбало, але часу не маю. Сердечно Вас здоровлю та кланяюся Вам з глибоким поважанням.

Богдан Лепкий.

(Sobieskiego, 5).

(ЛНБ АН УРСР, від. рук., ф. 34, спр. 334, арк. 6—7. Автограф).

№ 5

(1908)

ВПоважаний Добродію!

Найблише двірця єсть готель Європейський, доволі чистий і дешевий. Лучший від нього готель Поллера близь театру. Недалеко клінік єсть не дорогий готель «Мопорол». Вибірайте. П. Стадника нема в Кракові. Перенісся до Львова. Але напишіть до мене, коли приїжджає. Як не буду мав школи, то вийду на дворець, а як ні, то вишлю когось з наших, щоб поміг Вам розгоститися в Кракові.

Здоровлю і кланяюся.

Богдан Лепкий.

(ЛНБ АН УРСР, від. рук., ф. 34, спр. 334, арк. 8, Автограф).

[Закінчення публікації в № 4].